

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

DG Belastingdienst

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

2023-0000229107

Bijlagen

1. Antwoorden Schriftelijk Overleg Informatiehuishouding 21 juni over RAM
2. Stukken RAM
3. SIG Onderzoek
4. Stukken Database Auto
5. Antwoorden Verslag wet wegens compensatie aan de poort van 6 oktober jl.
6. Antwoorden Schriftelijk Overleg Informatiehuishouding 27 september jl.

Datum 13 oktober 2023
Betreft Beantwoording Kamervragen RAM

Geachte voorzitter,

Hiermee bied ik uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane, de beantwoording op verschillende Kamervragen betreffende het Risico Analyse Model (RAM) aan:

- De antwoorden op de vragen van de leden Omtzigt (Omtzigt), Van Dijk (CDA), Temmink (SP), Van der Plas (BBB) en Dekker-Abdulaziz (D66) over de RAM-database bij de Belastingdienst van 14 september 2023.
- Hierbij worden ook, zoals in deze vragen is verzocht, de eerder ingediende vragen van het lid Omtzigt in het Schriftelijk Overleg Informatiehuishouding van 21 juni jl. beantwoord (bijlage 1).
- De antwoorden op de vragen van het lid Van Haga (Groep van Haga) over de social media politie van 15 september 2023.
- De beantwoording van de vragen over RAM die zijn gesteld bij het verslag van de wet compensatie wegens selectie aan de poort van 6 oktober 2023 (bijlage 5).
- En de beantwoording van de vragen van het Schriftelijk Overleg informatiehuishouding van 27 september 2023 (bijlage 6).

In de brief van 31 augustus jl.¹ hebben de Staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane- en ik aangegeven een extern onderzoek te laten doen naar RAM. Wij hebben toen aangegeven dat wij de aanbesteding voor het externe onderzoek op 1 oktober 2023 zouden starten. Er zijn echter ontwikkelingen die ervoor hebben gezorgd dat de aanbesteding nog niet is gestart. Allereerst is van belang dat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft aangegeven dat zij onderzoek zal gaan doen naar RAM en hierover met ons in overleg is getreden. Ik wil daarom bezien of de aankondiging door de AP nog gevolgen heeft voor de vraagstelling en de reikwijdte van het externe onderzoek. Daarnaast heeft uw Kamer meerdere vragen gesteld over welke informatie over RAM al bekend is en over het externe onderzoek. Deze vragen wil ik ook betrekken bij het externe onderzoek. Ik verwacht nu dat de aanbesteding van het externe onderzoek in ieder geval dit jaar kan starten waarbij het streven is in november. Ik blijf namelijk van mening dat een extern onderzoek noodzakelijk is om helderheid te krijgen over de informatievoorziening rond RAM (het doel en gebruik van RAM; de data (bronbestanden) die in RAM zaten en de analyses die daarmee zijn gedaan;

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1226

het gebruik van deze analyses binnen de Belastingdienst, Toeslagen en Douane en een reconstructie van de besluitvorming rond RAM). Ik zal uw Kamer uiterlijk eind van dit jaar nader informeren over het onderzoek naar RAM.

DG Belastingdienst

Ons kenmerk
2023-0000229107

In de beantwoording van het schriftelijk overleg informatiehuishouding van 21 juni jl. heb ik aangegeven dat ik de vragen niet kan beantwoorden, omdat daar de benodigde informatie voor ontbreekt. Om de vragen te kunnen beantwoorden, hebben de Staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane - en ik een extern onderzoek naar RAM aangekondigd. Ik wil voorkomen dat ik op basis van de beperkte informatie die de Belastingdienst nu beschikbaar heeft over RAM, de vragen van uw leden niet (geheel) juist beantwoord. In de schriftelijke vragen van 14 september jl. wordt verzocht om de vragen over RAM uit het schriftelijk overleg informatiehuishouding van 21 juni jl. alsnog te beantwoorden. Daarom heb ik op basis van de beschikbare² en geïnterpreteerde informatie de vragen alsnog beantwoord. Ik wil daarbij benadrukken dat pas na het externe onderzoek en het onderzoek van de AP definitieve antwoorden gegeven kunnen worden.

De heer Omtzigt heeft tevens zijn verzoek herhaald om memo's over RAM te ontvangen. Inmiddels heeft een eerste zoekslag naar relevante informatie plaatsgevonden. De gevonden documenten zijn in bijlage 2 bijgevoegd. Ten aanzien van de documenten die betrekking hebben op RAM is van belang om te benadrukken dat deze zoekslag enkel betrekking heeft op de stukken die door het directieteam van de Belastingdienst zijn besproken en zijn opgenomen in "Digidoc", het centrale systeem voor stukkenstroom en archivering daarvan binnen het ministerie van Financiën. Daarnaast kan er ook relevante informatie staan op netwerkschijven en in mailboxen van de top van de Belastingdienst. Deze vervolgzoeckslag vergt een met meer waarborgen omklede procedure die meer tijd kost. Als deze zoekslag is afgerond zal ik deze documenten naar uw Kamer toesturen. Deze zoekslag is ook van belang voor het externe onderzoek, zodat ook de onderzoekers de beschikking krijgen over deze informatie.

De heer Omtzigt vroeg in het verslag bij het wetsvoorstel Compensatie wegens Selectie aan de Poort van 6 oktober jl. eveneens naar de RAM-database. Gelet op de samenhang worden de betreffende vragen die in het verslag zijn opgenomen over de RAM-database niet in de nota naar aanleiding van het verslag beantwoord, maar bij deze brief en beantwoording gevoegd (bijlage 5). Hiermee zijn ook die vragen voor het eerste wetgevingsoverleg "Pakket Belastingplan 2024" van 18 oktober 2023 beantwoord.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst,

Marnix L.A. van Rij

² Voornamelijk Software Improvement Group (SIG) onderzoek uit februari 2016

2023Z15239

DG Belastingdienst

Vragen van de leden Omtzigt (Omtzigt), Inge van Dijk (CDA), Temmink (SP), Van der Plas (BBB) en Dekker-Abdulaziz (D66) aan de minister-president en de minister en staatssecretaris van Financiën over de RAM database bij de Belastingdienst (ingezonden 14 september 2023)

Ons kenmerk
2023-0000229107

Vraag 1

Heet u kennisgenomen van de publicatie 'Belastingdienst verzamelde op grote schaal persoonlijke gegevens, ook op sociale media'? [1]

Antwoord vraag 1
Ja.

Vraag 2

Herinnert u zich dat ik in 2018 vroeg of er nog Privacy Impact Assessment gedaan waren bij de Belastingdienst in 2017? Waarom werd Privacy Impact Assessment van Risico Analyse Model (RAM), die nu in 2017 gedaan blijkt te zijn, toen niet naar boven?

Antwoord vraag 2

Ja, mijn voorganger heeft uw vragen beantwoord in de Kamerbrief die op 6 juni 2018 aan uw Kamer is gestuurd³. Hierin is aangegeven dat de Belastingdienst heeft geïnventariseerd hoeveel PIA's formeel zijn afgehandeld door de organisatie, dus inclusief vaststelling door de toenmalige CIO. Voor zover nu te herleiden, is destijds daarbij geen analyse gemaakt van PIA's die in ontwikkeling waren maar nog niet formeel vastgesteld waren.

Vraag 3

Kunt u een overzicht geven van de keren dat de Kamer onjuist en/of onvolledig is geïnformeerd over het RAM-systeem? (Over het bestaan, over het gebruik bij de Belastingdienst/toeslagen, over het gebruik van de Douane, over het aantal mensen dat toegang had, over wat er allemaal geregistreerd werd en meer)

Antwoord vraag 3

Ik heb uw Kamer meerdere keren geïnformeerd over RAM; in de brieven van 10 maart 2022⁴, 29 maart 2022⁵, 17 mei 2023⁶ en 31 augustus 2023⁷. Zoals ik in mijn brief van 31 augustus jl. heb aangegeven is bij de beantwoording van vragen van het lid Azarkan de Kamer geïnformeerd dat RAM een systeem was van de Belastingdienst dat niet door Toeslagen werd gebruikt. Toeslagen wordt echter wel in de GEB genoemd. Het mogelijke verband tussen RAM en Toeslagen wordt betrokken in het bovengenoemde vervolgonderzoek. Over de uitkomsten van dat onderzoek wordt de Kamer geïnformeerd. Hierna kunnen conclusies getrokken worden over de wijze waarop de Tweede Kamer is geïnformeerd.

Vraag 4

Waarom laat u een onafhankelijk onderzoek doen, terwijl u gewoon de vragen kunt beantwoorden?

Antwoord vraag 4

Zoals eerder aangegeven in correspondentie met uw Kamer, geven de huidige documenten niet volledig zicht op alle informatie betreffende RAM. Ik vind het daarom van belang dat de vragen die ik heb, maar ook de vragen die uw Kamer

³ Antwoord op vragen van het lid Omtzigt (CDA) aan de Staatssecretaris van Financiën over de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Belastingdienst (ingezonden 15 mei 2018).

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 31 066, nr. 982

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 31 066, nr. 992

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 066, nr. 1227

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 31 066, nr. 1276

heeft gesteld, extern worden onderzocht om daarmee een helder en onafhankelijk beeld over RAM te krijgen. Daarnaast heeft de AP aangegeven onderzoek naar RAM te zullen gaan doen.

DG Belastingdienst

Ons kenmerk
2023-0000229107

Vraag 5

Kunt u alle vragen die ik in mei 2023 in het schriftelijk overleg gesteld heb gewoon binnen drie weken beantwoorden? [2]

Antwoord vraag 5

Zoals ik in de aanbiedingsbrief bij deze vragen heb aangegeven, heb ik er in augustus 2023 voor gekozen om de vragen niet inhoudelijk te beantwoorden omdat ik wil voorkomen dat, op basis van het aangekondigde onderzoek, later blijkt dat de gegeven informatie niet (geheel) juist blijkt. Ik heb nu, op basis van beschikbare informatie, de vragen alsnog zo goed als mogelijk beantwoord. Ik wil daarbij benadrukken dat pas na het externe onderzoek en het onderzoek door de AP definitieve antwoorden gegeven kunnen worden. De antwoorden van vragen uit het Schriftelijk Overleg Informatiehuishouding van 21 juni jl. over RAM zijn te vinden in bijlage 1.

Vraag 6

Kunt u per ommegaande de memo's over RAM en 'database auto', die de top van Belastingdienst en/of de politieke top bereikt hebben sinds 2015 aan de Kamer doen toekomen aangezien u al 15 weken de tijd gehad heeft om die te verzamelen?

Antwoord vraag 6

Inmiddels heeft een eerste zoekslag naar relevante informatie plaatsgevonden. De gevonden documenten zijn in bijlage 2 bijgevoegd. Ten aanzien van de documenten die betrekking hebben op RAM is van belang om te benadrukken dat deze zoekslag enkel betrekking heeft op de stukken die door het directieteam van de Belastingdienst zijn besproken en zijn opgenomen in "Digidoc", het centrale systeem voor stukkenstroom en archivering daarvan binnen het ministerie van Financiën. Daarnaast kan ook relevante informatie op netwerkschijven en in mailboxen van de top van de Belastingdienst staan. Deze vervolgzoeckslag vergt een met meer waarborgen omklede procedure die meer tijd kost. Als deze zoekslag is afgerond zal ik deze documenten naar uw Kamer toesturen. Deze zoekslag is ook van belang voor het externe onderzoek, zodat ook de onderzoekers de beschikking krijgen over deze informatie. De documenten ten aanzien van de memo's over 'database auto' zijn te vinden in bijlage 4.

Vraag 7

Kunt u aangeven op welke punten de Belastingdienst zich bij deze RAM database niet aan de wet gehouden heeft?

Antwoord vraag 7

Deze vraag kan ik op dit moment nog niet beantwoorden zonder de uitkomsten van het externe onderzoek. Daarnaast heeft de AP aangegeven onderzoek naar RAM te zullen gaan doen.

Vraag 8

Hoe beoordeelt u het feit dat na het toeslagenschandaal, na de zwarte lijsten, er weer een dossier is waar de Belastingdienst zich jarenlang niet aan de wet gehouden heeft en de Kamer jarenlang niet geïnformeerd is?

Antwoord vraag 8

Ik heb in de stand-van-zakenbrief van 31 augustus jl. aangegeven dat ik tezamen met de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane heb besloten dat er

een ander onderzoek naar RAM nodig is. Ik blijf namelijk van mening dat een extern onderzoek noodzakelijk is om helderheid te krijgen over de informatievoorziening rond RAM zodat ik uw Kamer hierover goed kan informeren. Ik wil graag dit onderzoek afwachten voordat ik hier verder op kan antwoorden. Ik probeer uw Kamer zo goed mogelijk hierover te informeren.

DG Belastingdienst

Ons kenmerk
2023-0000229107

Vraag 9

Is het voor mij als Kamerlid mogelijk om de Belastingdienst op democratische wijze te controleren? Zo ja, hoe?

Antwoord 9

Zoals ik in mijn brief van 17 mei jl. heb aangegeven is niet uit te sluiten dat in de toekomst nog andere applicaties of lijsten worden ontdekt met persoonsgegevens waarvan niet gelijk duidelijk is dat deze aantoonbaar voldoen aan de vereisten van het privacyrecht. Ook dit laat weer de noodzaak zien dat de informatiehuishouding binnen de Belastingdienst verbeterd moet worden. De Belastingdienst heeft daarvoor een meerjarig actieplan opgesteld. Als nieuwe lijsten of applicaties gevonden worden die niet aan het privacyrecht voldoen en hier gevolgen aan zitten voor burgers en bedrijven, wordt de Tweede Kamer hierover uiteraard geïnformeerd worden, zodat u de Belastingdienst op een democratische wijze kunt controleren.

Vraag 10

Kunt u deze vragen een voor een en binnen twee weken beantwoorden?

Antwoord vraag 10

Ik heb mijn best gedaan om de vragen zo snel mogelijk te beantwoorden. Dit is niet gelukt binnen twee weken.

[1] NRC, 13 september 2023, 'Belastingdienst verzamelde op grote schaal persoonlijke gegevens, ook op sociale media' (<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/09/13/extern-onderzoek-naar-omstreden-database-belastingdienst4174396>)

[2] <https://open.overheid.nl/documenten/d7bf4247-62bb-4bc5-8943-7858b76525a3/file>)

2023Z15305

DG Belastingdienst

Vragen van het lid Van Haga (groep Van Haga) aan de staatssecretaris van Financiën over de social media politie (ingezonden 15 september jl.).

Ons kenmerk
2023-0000229107

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Belastingdienst verzamelde op grote schaal persoonlijke gegevens, ook op sociale media'?[1]

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u aangeven waarom de privacy van burgers zo massaal is geschonden? Graag in een gedetailleerd antwoord het 'waarom' inzake het gegeven dat de Belastingdienst in het omstreden systeem RAM allerlei gevoelige data van burgers verzamelde.

Antwoord vraag 2

Ik heb in de stand-van-zakenbrief Belastingdienst van 31 augustus jl.⁸ aangegeven dat er een onderzoek komt naar RAM. Daarnaast heeft de AP aangegeven onderzoek naar RAM te zullen gaan doen. Pas na afronding van deze onderzoeken kunnen conclusies worden getrokken over RAM en eventuele acties ondernomen worden.

Vraag 3

Is het vermaledijde computersysteem RAM in het leven geroepen om als overheid onwelgevallige mensen en meningen in de gaten te houden? Wilt u in uw gedetailleerde antwoord de onderste steen boven laten komen over de omstreden database RAM, dat jarenlang voor privacyproblemen heeft gezorgd binnen de Belastingdienst, dat ondanks interne twijfels over de rechtmatigheid en over de „herkomst, juistheid en actualiteit“ werd ingezet?

Antwoord vraag 3

RAM is niet in het leven geroepen om onwelgevallige mensen en meningen in de gaten te houden, maar om te gebruiken in het toezicht. Net als het lid Van Haga hecht ik er waarde aan dat er duidelijkheid komt over het doel en het gebruik van RAM. Daarom heb ik, zoals in het antwoord op vraag 2 aangegeven, aangekondigd dat er een extern onderzoek zal worden ingesteld naar RAM. Ik wil in de beantwoording van deze vragen niet vooruitlopen op het onderzoek.

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 31066 nr. 1276